

Betoog PPN 8 juli 2025

Andrea

Terwijl de wereld in brand staat, soms letterlijk vanwege bommen of klimaatverandering en soms figuurlijk door beangstigende wetten die worden aangenomen van Den Haag tot Washington, zijn wij hier in West Betuwe met elkaar bezig onze wereld een beetje mooier en diverser te maken.

Door woningen te bouwen en bomen te planten, door een regenboogzebrapad aan te leggen, door jeugdzorg vorm te geven volgens het door ons zo lang bepleitte OKO- model. We zien in deze perspectiefnota mooie doelen en gedeelde ambities voorbij komen: complimenten voor college en gemeentelijke organisatie daarvoor. Maar uiteraard hebben wij als GroenLinks nog meer sociale en groene ambities. Zoals bijvoorbeeld een pro-actievere houding bij het opvangen van vluchtelingen en meer aandacht voor een gezonde leefomgeving.

Over de jaarstukken

Uit de beantwoording van onze vraag over de **Fruit Tech Campus** en het gebrek aan draagvlak voor de aangeboden educatie blijkt dat we nu al een aantal jaar incidenteel geld naar dit project sturen. We hebben in september 2020 €325.000 meegegeven als startimpuls, en sindsdien nog twee keer zo'n 50.000,- incidenteel. De twijfel die wij daar destijds als GroenLinks bij hadden blijkt gegrond te zijn geweest. Er is geen sluitende dekking, er zijn weinig leerlingen en geen draagvlak voor het educatieve aanbod. Dus we staan eigenlijk met lege handen.... We horen graag van de portefeuillehouder wat nu de stand van zaken is. Wat ons betreft is het - zeker in een Ravijnjaar - niet te verdedigen dat we hier incidenteel, of structureel, geld heen blijven sluizen.

Dan weten we nog wel een ander mooi project - om maar een voorbeeld te noemen - van een plek waar jaarlijks bijna 20.000 leerlingen uit de hele regio op hoog niveau gratis natuureducatie krijgen: het GeoFort in Asperen! De energiekosten zijn van 50.000 naar 125.000 euro gestegen en zonnepanelen kunnen vanwege bestemming agrarisch terrein niet geplaatst worden. Waarom steunt het college deze trekpleister van de gemeente niet met een fijn structureel bedrag? Wij gaan een agenda verzoek indienen om zowel het Geofort als de Fruit Tech Campus na de zomer te bespreken.

IN070 VTH-project

Dank voor de informatienota VTH taken. Wij zijn blij met het goede, maar voorlopige besluit om de V-taken niet terug te halen naar de gemeente. In de bestuursrapportage op pagina 74 kunnen we zien dat dit in 2025 een voordeel oplevert van €630.000. Maar voor 26, 27 en 28 staat daar geen bedrag in. Als het besluit dus nog niet definitief is en we alsnog de V-taken zouden gaan terughalen, zou dat dus een nadeel van dezelfde €630.000 opleveren en het risico verhogen. Kan de portefeuillehouder dit nader toelichten?

De informatie nota gaat verder vooral in op nieuwe structuren en instrumenten. We lezen niet echt hoe we de regeldruk omlaag krijgen. Want dat willen we toch allemaal: minder, maar wel *goede* regels, die vervolgens *goed* worden gehandhaafd. Kan de portefeuillehouder uitleggen hoe ze denken dat dit alsnog gaat gebeuren? Want we moeten hierin investeren, zeker als we de ODR willen behouden. Want over die dreiging van fuseren met andere ODR-en die het Rijk aan ons heeft opgelegd wordt ook geen woord gerept.

Voorzieningen

In de jaarstukken lezen we ook dat het voorzieningenniveau gestegen is. Bij de scholen ga ik helemaal mee in het compliment. Hier hebben we echt stappen gezet. Wat betreft de woningen is het beeld al wat vager, niet in elke kern heeft men het gevoel dat er op de juiste manier vorm wordt gegeven aan woningbouwplannen. De roep om zogeheten Knarrenhofjes bijvoorbeeld is er wel degelijk onder de inwoners en dat wordt nergens genoemd.

Het punt dat ik eigenlijk hier wil maken is dat voorzieningen ook gaan over sporten, over zwembaden, winkels, dorpshuizen en zorginstellingen. Ons beeld over al deze voorzieningen is lang niet zo positief.

Wat doen we bijvoorbeeld met de brandbrieven van onze zwemvereniging en Lingefilm? Zij zijn geconfronteerd met huurverhogingen terwijl de subsidie al jaren niet of onvoldoende meegegroeid is. We willen deze belangrijke sport- en cultuurinstellingen in onze gemeente toch allemaal behouden? Dus hoe voorkomen we dat ze omvallen? De enige manier waarop zij dit zelf kunnen dragen is door de contributie te verhogen, maar daarmee 'prijzen ze zichzelf uit de markt'. Het is simpelweg niet meer te betalen voor veel van onze inwoners. Om te zorgen dat zij zich met een gezonde begroting voor 2026 weer kunnen focussen op het goede werk dat zij met heel veel vrijwilligers doen, dienen wij een motie hiervoor in:

Dictum motie

Daarom vragen we het college om:

- 1) Voor de begroting van november 2026

- te inventariseren welke verenigingen hiermee te maken hebben en in de problemen zijn;
- Een concreet, financieel voorstel te doen hoe we dit structureel en toekomstbestendig kunnen aanpakken en invoeren vanaf 2026, bijvoorbeeld door het aanpassen van de subsidieverordening op dit punt;

2) Voor deze verenigingen op korte termijn een passende tussenoplossing te zoeken en deze kosten mee te nemen in de komende begrotingsronde.

Over de Perspectiefnota

Net als vorig jaar hebben we gekeken naar de plannen op het gebied van vergroening, voorkomen van hittestress, de solidariteit naar alle inwoners en de inspanningen om te zorgen voor schone bodem, lucht en water. We telden de woorden die hierover staan in de PPN en van de oogst worden we niet blij: Natuur: 0 keer, Biodiversiteit: 0 keer. Klimaatverandering: 1 keer, gezond, groen, leefomgeving: 0 keer, hitte of hittestress: 0 keer.

Terwijl een **gezonde en groene leefomgeving**, waarin iedereen zich kan ontplooiën, de basis is van ons welzijn en welvaart. Minder gif, meer groen, schoon water: dat zijn de basisbehoeften voor iedereen. Wij zullen hiervoor blijven knokken.

Want er speelt genoeg in onze gemeente waar we ons druk om moeten maken:

We memoreren hier nog eens natuurperceel de **Zeek**: al sinds de vergunning verleend is door dit college - om de grond daar op te hogen en een bloementuin aan te leggen - waarschuwden we dat dit niet mag en kan volgens de geldende regels. Nu blijkt ook nog dat daar giftige grond is gevonden en de natuur wel degelijk is omgebouwd naar productie vriendteelt. De beloofde bloemenweide is nog in geen velden of wegen te bekennen. Laten we dit soort situaties voorkomen! We blijven hier komend jaar bovenop zitten, want dit moet opgeruimd worden en het gekapte bos moet worden herplant volgens de geldende regels.

Ook het staatslakkendrama is nog niet ten einde. Goed dat onze motie over de **staatslakken** unaniem is aangenomen en ook dat de landelijke discussie hieromtrent nu goed op gang komt. Laten we daar aan blijven bijdragen en waarschuwen voor de gevolgen die in onze gemeente zo zichtbaar zijn.

Deelauto's: we lezen dat er op basis van te weinig capaciteit en de jaarplanning besloten is hier geen vervolg aan te geven. Dat betreuren wij zeer, want in veel

van onze buurgemeenten zijn al succesvolle deelauto-initiatieven. Het zijn slimme oplossingen voor veel vraagstukken: lang niet altijd is die tweede auto voor de deur nodig, je hebt minder auto's op straat, lagere kosten en krijgt een extra band met je burens. Dus ook dit onderwerp willen wij na het reces op de agenda zetten en hiervoor geld reserveren in de begroting.

Warmtenet, Aquathermie Enspijk

De gemeente profileert zich enorm met dit project, maar de initiatiefnemers van het project voelen zich niet genoeg gesteund. De beantwoording van onze vraag hierover blijft vaag. Wij herhalen hierbij nog maar eens: 'de letter of intent is al getekend, er is geld vrijgemaakt; zet nu toch eens door en gebruik de expertise van de bewonersgroep die echt al veel verder is dan de gemeente zelf om stappen te gaan zetten! Wat houdt de wethouder tegen om hier door te pakken?

Verder zijn we blij dat we als raad op 17 september de belangrijke **landbouwexpertmeeting** organiseren.. We leven in een tijd dat fruitbomen via kruimelbeleid vervangen worden door pioenrozen, dat hoogstambomen in het landschap plaatsmaken voor plastic overkappingen en waar steeds meer bekend wordt over de ongezonde mix van bestrijdingsmiddelen voor onze gezondheid. Daarom is het goed om stil te staan bij deze ontwikkelingen en wat deze betekenen voor ons, ons landschap, onze leefomgeving en onze toekomst.

Hierbij willen we een oproep doen aan het college om samen met agrariërs en ondernemers een landbouwvisie op te stellen, en daarbij onze buurgemeente Vijfheerenlanden als voorbeeld te nemen. Laten we niet wachten tot Den Haag een keer in beweging komt, maar dit **samen** met onze agrariërs en ondernemers oppakken.

Tot slot een paar woorden over onze **fusie met de PvdA**. Zoals jullie allemaal de afgelopen twee jaar hebben gezien werken wij al goed en intensief samen. Wij zijn blij dat de fusie nu ook landelijk een feit wordt. De verkiezingen in maart zullen wij met een gezamenlijke kieslijst ingaan en daarna dus samen een fractie vormen. Daarom benutten we de kans om nog één keer twee betogen te houden om onze ideeën met jullie te delen. Ik geef het stokje door aan Annet IJff, die straks onze gedeelde idealen op gebied van inclusie en diversiteit, opvang en steun voor nieuwkomers en sociaal en economisch welzijn voor iedereen verder zal uitwerken in haar betoog.

Annet

Het is goed om allereerst de organisatie te bedanken voor de duidelijke stukken die we ontvangen hebben. Dit jaar voor het eerst met de kernenkaarten. We kunnen nu zien hoe verschillend de kernen zijn qua subsidies maar bijvoorbeeld ook qua bevolkingsopbouw. Waardenburg springt eruit met relatief veel jongeren, Heesselt juist weer weinig jongeren. Acquoy, Heukelum en Rumpt hebben veel 65-plus en Meteren en Tuil juist weer relatief weinig.

Ik had op deze manier nog niet eerder naar onze 26 kernen gekeken. Helemaal aan het einde van de jaarstukken staan nog een aantal indicatoren, hier zien we dat we minder leerlingen hebben dan landelijk gemiddeld die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten, maar dat er bij ons meer dan gemiddeld sprake is van kinderen die niet op een school zijn ingeschreven. We hebben relatief weinig mensen in de bijstand, maar helaas wel meer dan gemiddeld jongeren met jeugdhulp.

Kortom; er is zeker nog werk aan de winkel. Punt van aandacht blijft onze positie op lijst van duurste gemeenten van Nederland, het is wel iets beter geworden maar het zou mooi zijn als we uit die 10% duurste gemeenten van Nederland kunnen raken.

De Burap geeft ons weer een gedetailleerd overzicht van alle doelen voor dit jaar en de voortgang tot nu toe. Wat fijn dat de pilot met nazorg bij schuldhulpverlening een succes is. Maar dan wel weer heel erg jammer om te lezen dat de uitvoering bij inclusie als enige onderwerp op rood staat. Wat zegt dat over onze gemeente? Wanneer verwacht de wethouder nu wel de resultaten van de herijking van de inclusie agenda? Ik kom hier later in mijn betoog op terug.

En dan de blik vooruit. Wat gaan we de komende jaren doen. Wij zijn tevreden over ons beleid op het sociaal domein. Wat fijn dat nu het OKO wordt omarmd. De opmerking in de perspectiefnota mbt het Sociaal Domein dat West Betuwe onder het mom van geen knaken/geen taken, niet in beweging komt, beschouw ik maar even als een strategische noot. Ik ga ervan uit dat we gewoon doorgaan met de dienstverlening zoals die is vastgelegd in ons eigen beleid. Toch krijgen wij nog steeds signalen van mensen die niet tevreden zijn over hun contact met de gemeente over bv het aanvragen of verlengen van voorzieningen.

Hoe wordt de klanttevredenheid van deze mensen gemeten? Als onze wachttijden voldoen aan de wettelijke termijn dan mogen we blij zijn maar vraag ik me wel af, was die wettelijke termijn wel redelijk? Kijken we wel voldoende naar de persoon achter de aanvraag, hebben we er alles aan gedaan om mensen te helpen? Durven we te werken vanuit vertrouwen? Wordt bij het klanttevredenheid onderzoek rekening gehouden met het effect van afhankelijkheid dat deze mensen voelen?

We horen dat mensen bang zijn om een klacht in te dienen omdat ze dan in de toekomst misschien wel nog minder hulp krijgen. Ik schrik ervan als ik dat hoor. Wanneer mogen we als raad meepraten over de klanttevredenheid van onze inwoners specifiek op de uitvoering van het sociaal domein?

Het zal niemand verrassen als ik zeg dat we als PvdA en GroenLinks juist op willen komen voor de mensen bij wie het niet vanzelf goed gaat. Bijvoorbeeld inwoners die bang zijn omdat hun anders zijn niet gezien mag worden.

Het doet mij pijn om te zien dat steeds vaker gebrek aan respect en gebrek aan medemenselijkheid de boventoon voeren en we verstrikt raken in politieke discussies waarbij met verbaal geweld mensen weggezet worden en er niet meer gewerkt wordt aan oplossingen voor de echte problemen. Ik heb de afgelopen twee weken gevolgd hoe over mensen in de illegaliteit gesproken wordt en hoe met name de kerken moeite hebben om in het huidige politieke klimaat invulling te geven aan hun basisuitgangspunt van medemenselijkheid. Ik ben persoonlijk van mening dat problemen er zijn om op te lossen.

De spreidingswet was zo'n poging om tot een oplossing te komen. Ik hoop dan ook van harte dat we in West Betuwe werk maken van een goede invulling van onze opdracht vanuit de spreidingswet. Ik hoor graag van de wethouder wat de plannen zijn met betrekking tot de spreidingswet.

Het valt op dat in de stukken wel gesproken wordt over inclusie maar veel te weinig over diversiteit. Voor de PvdA en GroenLinks zijn deze twee onlosmakelijk met elkaar verbonden. In de perspectiefnota staat op pagina 10 dat het college 15.000 structureel beschikbaar wil stellen voor de herijking van het inclusie beleid. Na de teleurstelling in de burap waar dit onderwerp op rood staat, zijn we blij met dit voorstel maar het is te weinig en te eenzijdig op inclusie. Diversiteit verdient ook onze aandacht en is er direct aan verbonden. Vandaar dat wij middels een amendement hier een verdubbelaar op willen zetten. Daar waar staat inclusie stellen we voor inclusie en diversiteit en van het voorgestelde bedrag van 15.000 structureel stellen we voor 30.000.

En dan het Ontwikkelfonds voor Grote Opgaven. Kort samengevat: er gaat 5 miljoen vanuit de algemene reserves in dit fonds. Het college kan dit geld gebruiken voor onderzoeken, kosten voor bovenplanse voorzieningen en proceskosten. In deze perspectiefnota zijn de spelregels nog niet uitgewerkt. Ik kan hier kort over zijn, dit voorstel voelt niet goed. Er wordt een substantieel bedrag uit de algemene reserves vrijgemaakt zodat het college dit buiten de raad om kan zetten. En als dit geld op is, komen ze terug voor een nieuwe bijdrage aan het fonds. Er worden grote bedragen ingezet voor voorwerk voor plannen waar de Raad nog niet bij betrokken is. Het voelt als een fuik. Er wordt geld geïnvesteerd in vooronderzoek, de plannen die daaruit naar voren komen ga je niet afblazen want dat is zonde van het geld voor het vooronderzoek. De huidige situatie waar middelen uit de algemene reserves na bespreking in de raad beschikbaar komen voor verschillende initiatieven werkt goed. Ik geloof

best dat het met dit fonds soms sneller kan, maar toch, haastige spoed is zelden goed. Ik vraag me af hoe we om moeten gaan met deze perspectiefnota als we tegen dit OGO zijn.

Om dit betoog positief af te sluiten wil ik namens de PvdA en GroenLinks de gemeente een cadeautje aanbieden. Niet een fysiek cadeautje maar een gebaar. Zoals uit onze bijdrage vandaag wel blijkt zijn inclusie en diversiteit voor ons belangrijk. U weet ook allemaal hoe belangrijk het is om ervaringsdeskundigen in ons midden te hebben. Die wijzen ons op zaken waar we misschien nog nooit bij stil hadden gestaan. Zo bleek dat West Betuwe als naam nog niet is vastgelegd in de gebarentaal. We hebben bij het lexicografisch instituut voor de gebarentaal, het gebaar aangevraagd voor West Betuwe. We hebben hier een positieve reactie op gekregen maar omdat zij tot gebaren komen in overleg met expertiseteams waarin ze ook doven willen betrekken uit onze gemeente, duurt dit wat langer. Het lukt dus helaas niet om vanavond het gebaar te onthullen, maar we vonden het wel mooi om dit vanavond alvast aan te bieden. De losse letters van West Betuwe zullen dan als één gebaar zichtbaar gemaakt worden.

Inclusie is meer dan toegankelijkheid. Inclusie en diversiteit zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. **Motie/amendement:** in voorbereiding komt er aan